

BUTLLETI

DEL GRUP D'ESTUDIS SITGETANS

Any II

Desembre 1977

N.º 8

Els del GRUP hem estat, des del primer moment, decidits propugnadors de l'Institut d'Estudis Penedesencs. Creiem que la investigació, en qualsevol aspecte, no pot limitar-se a un àmbit local sinó que s'ha d'extendre cap a una superior unitat. Es evident que, per exemple, en el ram de l'Arqueologia, el descobriment de la cova de Sant Llorenç per Miquel Utrillo no hauria tingut massa importància si hagués quedat aïllat, el descobriment, en els rodals de Sitges. Ara, allò que li dona el seu vertader pes és que la cova és esmentada en qualsevol tractat de Prehistòria, on figura arrencada al costat d'altres estacions de la mateixa època.

Així, doncs, en posar la vista en el Penedès total fem com si agaféssim les peces d'un trenca-closques i busquéssim ordenar-les fins a donar per resultat un dibuix harmònic. Si es troben peces d'una mateixa civilització d'ací d'allà de la nostra comarca, això indica quelcom de positiu, molt més, és clar, que una sola troballa en un únic punt del nostre rodal.

Treballem, com en la dansa, donant-nos les mans.

Intervenció dels sitgetans en la fundació i creixement de Isla Cristina

La Higerita

La Higerita és l'actual ciutat d'Isla Cristina, província de Huelva, partit judicial d'Ayamonte, situada a l'extrem nord-oest de la península d'Isla Cristina, antiga Isla de la Higerita entorn a 15 kilòmetres de la desembocadura del Guadiana i frontera de Portugal. Actualment té 14.500 habitants, la majoria dels quals viuen de la pesca, conserves i derivats. Es troba a 1.300 kilòmetres de Sitges per carretera i unes 650 milles per mar. Entre els seus carrers n'hi ha un que porta el nom de la nostra vila.

L'origen d'aquesta població fou un establiment de pescadors improvisat per un patró de Canet de Mar anomenat Arnau, d'una de les companyies de pesca catalanes que freqüentaven aquelles aigües durant el segle XVIII a través per l'abundància de pesca, especialment sardina, que salaven i portaven de retorn a Catalunya per a la venda i el consum. Acabada la temporada de pesca de l'any 1757, el patró Arnau va deixar-hi un mariner per vigilar els estris i ormeigs que hi deixava. Aquest mariner, Josep Faneca, de Mataró, va cavar un pou a prop d'una figuera on va trobar-hi aigua potable. Aquest pou va ser la primera arrel de la

futura Isla Cristina i també l'origen del primer nom, Pou de la Figuereta, i més tard, Pozo de la Higerita.

Origen de la relació de Sitges amb la colònia de pescadors

Hom pot observar i comprovar que Sitges és un poble que viu i sent els batecs del país, no un poble arraconat com alguns poden suposar, encara que més tard tants i tants hagin rebut el nom de «descobridors de Sitges».

La pesca, a partir del primer quart del segle XVIII, va ésser una activitat molt destacada a Catalunya, impulsada pel creixement tan notable de la població i també per les guerres amb Anglaterra, doncs sembla que en venia gran quantitat de bacallà a canvi de l'aiguarent, producte que en aquella època va tenir gran importància comercial en el nostre país.

L'augment demogràfic que registra Catalunya manifestant-se en la fundació d'una pila de poblets de la Costa, com són Masnou, Premià de Mar, Vilassar de Mar, i la pròpia Barcelona, pot comprovar-se també a Sitges, comparant els censos de 1718 i de 1787, que passen de 1.606 habitants a 3.511.

En Ferran Soldevila, en la seva *Història d'Es-*

panya, ens diu que a mitjans del segle XVIII la pesca estava pràcticament abandonada a Espanya fins que els catalans varen reanimar-la. Els pescadors catalans varen establir-se per les costes d'Andalusia cap l'any 1750 i el 1774 es trobaven per les costes de Galícia més de 12.000 pescadors i mariners catalans, gràcies als quals es va salvar la indústria de la pesca suplantant els productes similars que venien d'Anglaterra.

Per remarcar la importància dels catalans i la pesca cal reproduir les paraules que va pronunciar l'any 1781 en un discurs de la Real Sociedad de Amigos del País d'Astúries un singular testimoni d'aquella època, Gaspar Melchor de Jovellanos. En aquell discurs, que tractava "Sobre los medios de promover la felicidad de Asturias" posa com a una de les solucions «el ejemplo tomado de los catalanes en Asturias. Resultaría que pues los catalanes con su buena industria y comercio hallan utilidad en llevar a vender por toda España y aún fuera de ella la sardina que vienen a pescar y beneficiar con gran trabajo y dispendio a los costas de Ayamonte y Galicia, también y acaso mejor la hallaríamos nosotros pescando la sardina con menos riesgos en nuestras naves, beneficiándola con menos coste y llevándola con nuestras naves a los puestos de consumo, donde ellos concurren, y los catalanes, no pudiendo sufrir la concurrencia, tendrían que abandonar este comercio que la naturaleza hizo nuestro y que ellos poseen exclusivamente sólo porque nosotros somos más desidiosos y menos navegantes».

Quina part van tenir els sitgetans en el ram de la pesca per les costes d'Andalusia.

En l'Assaig Històric sobre la Vila de Sitges, de Joan Llopis i Bofill, s'hi troba en un dels apèndix al *Relación de embarcaciones de la pesca de Ayamonte pertenecientes a las compañías establecidas en aquel reino*, que forma part del *Estado en que se manifiestan los buques y sus capitanes de la Villa de Sitges que desde el año 1775 hasta el presente de 1799 han hecho viajes en ambas Américas, como y también los del tráfico de la pesca en Ayamonte y el Reino de Portugal*.

Els noms dels patrons relacionats amb la pesca són Joan Carbonell, Joan Massó, Bartomeu Soler, Antoni Ribera, Cristòfol Cassanyes, Magí Soler, Ramon Carbonell, Josep Vidal, Maties Carbonell, Bartomeu Coll, Pelegrí Torralbas, Francesc Jover, Joan Batlle.

Amb aquestes relacions podem remarcar de nou que Sitges no està al marge de la vida del país, i que els avantpassats formen part d'aquells catalans que Jovellanos posa com a exemple «para promover la felicidad de Asturias».

A l'Arxiu Històric Municipal hem pogut trobar entre els expedients del Tribunal de Marina algunes referències més sobre la presència de sitgetans a Ayamonte. L'any 1782 el patró

Pelegrí Bori fa viatge amb la seva sagetia «San Francisco Xavier» de Nova Orleans a Londres, i d'aquí passa a Ayamonte.

L'any 1789 el patró Ramon Carbonell, amb el seu llagut «Almas» el trobem a Ayamonte, junt amb el comerciant sitgetà Cristòfol Vidal.

L'any 1797 el patró Joan Carbonell amb el seu bergantí «San Antonio Abad», «con cargo de sardina» és apresat el dia 30 de març per una fragata anglesa davant de Tarifa, i conduït a Gibraltar. Amb tota seguretat venia d'Ayamonte.

Primeres referències de sitgetans a la Isla de La Higerita

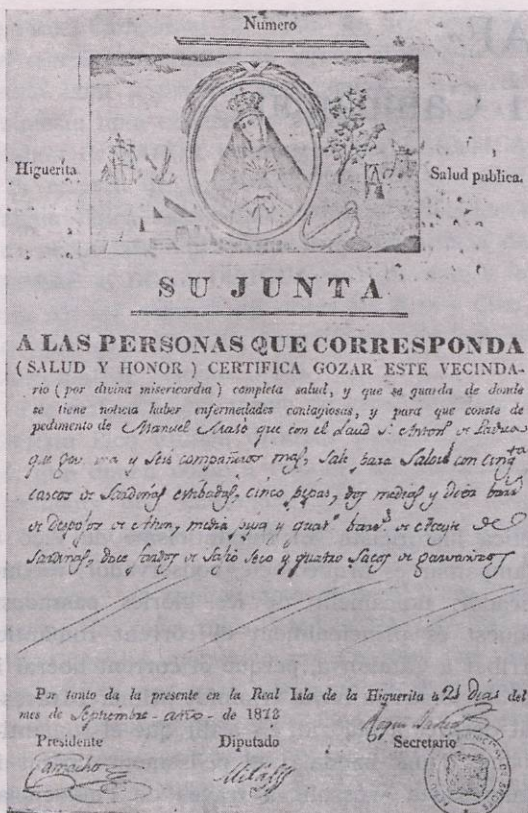
Entre els pocs expedients del Tribunal de Marina que existeixen a l'Arxiu Històric Municipal en trobem un de l'any 1781, on el patró Francisco Bori, veí de Sitges, declara que sortint de Cadix cap a la Isla de La Higerita naufragà en la barra del «Terrón» prop de Cartaya.

En una escriptura de poder donada a Ayamonte pel notari Cristóbal de la Cuesta y Moreno el 25 d'octubre del 1801 a Salvador Mestre i Benaprés perquè actui com a representant de Gaietà Pascual, veí i traficant de la Isla de la Higerita trobem una altra d'aquestes referències.

De totes maneres, la primera referència que fins avui hem pogut trobar ens la dona el senyor Sosa Rodríguez en la seva *Historia de Isla Cristina*. Es tracta de Francesc Mirabent i Giralt, que amb la seva muller Rosa Soler i Rovira, va arribar a La Higerita cap l'any 1776 i va establir-s'hi com a industrial dedicat a pescar i salar sardines.

Francesc Mirabent fou batejat a la nostra Parròquia de Sant Bartomeu i de Santa Tecla el 28 d'abril de 1746, amb els noms de Francesc, Miquel i Joan, fill de Joan Mirabent Dalmany, pagès, i Maria Giralt. Va contraure matrimoni amb Rosa Soler i Rovira també a la nostra Parròquia de Sitges el 7 d'abril de 1771. Cal destacar que Francesc Mirabent, segons l'acta de matrimoni, és mariner d'ofici, així com el seu pare era pagès, cosa que confirma l'actualitat i la convocatòria que tenien les activitats de la mar a la nostra Vila en aquells dies.

En Josep Soler i Cartró, en el número 357 de «El Eco de Sitges», 29 de gener del 1893, publica un escrit titulat *Los suburenses en la Isla Cristina*, on afirma que la primera expedició de Sitges vers La Higerita va ser el 1793, i la capitanejava Cristóbal Casañas amb el llagut «Almas». Continua dient que a més d'aquesta expedició van sortir-ne les de Joan Carbonell, Bartomeu Soler, Pelegrí Torralbas, Joan Massó, Antoni Ribera, Ramon Carbonell, Magí Soler, Francesc Jover i Joan Batlle, noms aquests que ja ens són coneguts perquè els trobem en aquella relació de *Embarcaciones de la pesca de Ayamonte* ja esmentada. Diu, així mateix en Soler i Cartró, que la falta de feina i la quan-

titat d'embarcacions varades a la nostra platja va obligar els nostres avantpassats a emigrar per buscar el sosteniment de las seves famílies.

Després de la primera temporada de pesca els caps de les esmentades companyies, Cristòfol Cassanyes, Francesc Carbonell, i Josep Carbonell, retornaren a Sitges amb guanys molt importants, cosa que els hi va permetre més endavant muntar el negoci a gran escala. Iniciaren la construcció de magatzems i vivendes, la instal·lació d'una almadraba, i al cap de pocs anys es van retirar a Sitges, al costat de les seves famílies, deixant establert un negoci directe entre la nostra Vila i la Isla de La Higuera, que també en pocs anys va veure créixer la seva població («siendo hoy una de las poblaciones más bonitas de la baja Andalucía»).

Més referències de sitgetans a través dels "Registres de Passaports"

En els Registres de Passaports existents a l'Arxiu Històric Municipal tramesos entre els anys 1823 i 1851, hem pogut comprovar les sortides anuals d'un grup de sitgetans vers La Higuera.

Aquests Registres ens han permès de comprovar a més dels noms, l'ofici, l'edat i la condició dels expedicionaris, i per tant, imaginar-nos quines devien ser les activitats en aquella Real Isla de La Higuera, com es deia en aquells dies. Els noms d'ells es repeteixen, molt, any darrera any; altres hi van esporàdicament, altres s'hi queden a viure. Generalment sortien els mesos d'abril o maig i tornaven en acabar la temporada de la pesca de la sardina.

Sitgetans que més van distingir-se en la vida d'Isla Cristina

Ja hem parlat detalladament de Francesc Mirabent i Giralte. Hem de dir, però, que va tenir tretze fills, tots nascuts a La Higuera. D'entre ells, el que més va destacar va ser Josep Mirabent i Soler, primer capellà nascut a la Isla, primer rector de La Higuera. Va escriure la *Memoria de la fundación y progreso de la Real Isla de La Higuera*, i n'és, per tant, el primer historiador. Va aconseguir el primer cementiri, va proposar l'escut del municipi, va ser un educador i un apòstol. Avui dia encara és un dels personatges més coneguts i populars d'Isla Cristina, «el Padre Mirabent», i una avinguda porta el seu nom.

La descendència del primer Mirabent està molt arrelada a Isla Cristina, i promet continuar, encara. Fàbrica de conserves, transports, i el penúltim alcalde (1952-1965), tot porta el nom de Mirabent.

En Josep Milà, uns anys després de la seva sortida de Sitges, forma part de la Junta de Sanitat. El seu fill, Josep Milà Grau, és enviat a Sitges per estudiar, i més tard el veiem d'alcalde de La Higuera.

Cristòfol Romeu i Cassanyes també el veiem sortir de jove de Sitges i persisteix, cada any, en les seves anades a La Higuera. Era fill de Bartomeu Romeu, confiter, i vivia al carrer Jesús, 63. Per fi es casà amb una noia de Lepe (població pròxima a Isla Cristina) de nom Maria Bella Porta Font, filla també de pares sitgetans, s'instal·là a Isla Cristina i més tard fou alcalde de la població. Té una nombrosíssima descendència de la qual molts membres s'han destacat. Un dels fills, Enric, també és anomenat alcalde. Un carrer de la població porta el nom d'un altre fill, Serafin, i un nét obté el títol de Conde de Barbate. El cognom Romeu, lligat amb d'altres, figura en molts llocs prominents de la Isla.

Bonaventura Pascual Català, diputat per aquell districte durant el regnat de Maria Cristina, va intervenir activament en el canvi de nom de la Real Isla de La Higuera pel d'Isla Cristina.

De les últimes referències de sitgetans per aquelles terres d'Ayamonte i Isla Cristina és en Magí Cassanyes Bis, propietari del llagut «San Luis», matriculat a Ayamonte.

L'última cita en «El Eco de Sitges» de La Higuera és un anunci de la «Antigua y acreditada tienda de pesca salada y comestibles» de Joaquim Rosés i Vidal, del carrer de Sant Pere número 27, que diu: «de La Figuerilla i altres punts acabo de rebre varies partides de tonyina fresca, bull de tonyina, congre sec, etc.». Era el 7 de març de 1897...

«GARRAF»

de Ramon Picó i Campamar

"Actualment las Costas se pot ben dir que han entrat á la vida moderna. Per tots indrets las carreteras y camins hi creuan; l'es-trident xiulet de la locomotora li dona á totas horas del dia la animació que abans li mancava; la verdor de la vinya y dels pins ha trencat lo negrench color de sas penyas, y qui sap tal volta si, conseguint aprofitar la antiga y abundant mina d'aygua, se lográ ab lo temps convertir á la Quadra de Garraf en esplendit verger." (1)

I. BIOGRAFIA I ADSCRIPCIÓ IDEOLÒGICA DE RAMON PICÓ I CAMPAMAR

Ramon Picó i Campamar va néixer a Pollença el 1848, d'una família de classe humil. De jove es traslladà a Barcelona, on assolí l'estabilitat econòmica juntament amb un cert prestigi literari. Inicialment havia treballat com a escriptor a les oficines del ferrocarril Barcelona-França, i des del 1889 fins el final de la seva vida fou l'apoderat i home de confiança d'Eusebi Güell i Bacigalupi, fill d'aquell Joan Güell i Ferrer, pioner i teòric del proteccionisme progressista de la Catalunya del segle XIX. En el món cultural barceloní Picó i Campamar prengué part en moltes activitats literàries, com l'associació de la Jove Catalunya, els certamens poètics, i altres competicions. Aquest activisme li va valer la presidència de l'Ateneu Barcelonès el 1902. Presidí també diverses edicions de Jocs Florals després d'haver-hi pres part competitiva i ésser proclamat Mestre en Gai Saber. Picó fou un poeta fruit de la Renaixença i típicament florallesc.

La producció literària de Ramon Picó i Campamar va ser eminentment poètica, tal com s'esqueia als literats de la Renaixença, de línia romàntica i historicista. No obstant això se li coneixen tres obres de teatre: *Cor de roure* —representada el 1874— i *La Filla del Segador*; totes dues són dos drames històrics. L'altra obra, de línia ben diferent i, en certa manera, insòlita, és precisament *Garraf*, llegida al públic per primera vegada el 1892 al «Palau dels Senyors Comtes de Güell, davant un nombrós aplech d'artistes, en sa majoria músichs i poetes» (2).

Tot i que l'obra de Picó es produeix vers la segona mitat del segle XIX, el naturalisme no afecta ni estèticament ni ideològicament aquest autor. Pel contrari, persisteix en la línia, cada vegada més fossilitzada, de Jocs Florals i d'es-

tètica historicista. El romanticisme de Picó i Campamar és arqueològic, conservador, reivindicador, únicament, de les glòries passades. Aquest és principalment el corrent romàntic arribat a Catalunya, perquè el corrent liberal i revolucionari ja havia triomfat primer i fracassat després a Madrid. És a dir que el romanticisme, d'una banda, i el pensament liberal i progressista —assolit a través de l'influència dels Güell— d'altra, no es contradiuen en la figura de Picó i Campamar. Al contrari, són dues vessants ideològiques complementàries que es concreten en l'obra que comentarem.

La causa de l'adscripció ideològica de Picó al liberalisme progressista burgès cal cercar-la, com ja hem establert, en la forta relació d'aquest amb el Comte de Güell, relació que converteix l'autor en un artista d'acord amb la seva societat —la de la «febre de l'or», i no en contra, o aïllat d'aquesta, com succeeix amb part dels literats del moment, precursors de la «ruptura» artista-societat, característica indefugible del modernisme, i ruptura iniciada ja en aquesta època que tractem.

Cal assenyalar, també, que la societat de Picó i Campamar és la burgesia que vol fer de Catalunya un país ric i modern, d'acord amb el sistema d'economia liberal i capitalista, i que està en contínua pugna amb un rerapaís immovilista i tradicional, del qual, en contradicció, n'adopta —o almenys, no n'ataca— alguns dels postulats bàsics.

II. LÍNIA ARGUMENTAL, FONTS D'INSPIRACIÓ I INFLUÈNCIES DE "GARRAF"

L'argument de "*Garraf*" ve explicat per una de les llegendes més conegudes: l'esfondrament del riu d'aigua dolça de la Falconera. Precisament aquesta llegenda i altres són versificades en una obra del vilanoví Teodor Creus i Coromines, contemporani i molt probablement amic

de Picó i Campamar (3); l'obra és, *Set contalles del temps vell*. L'autor se serveix d'aquesta llegenda com a pretext argumental, i a partir d'aquesta línia explica els treballs de GARRAF, ajudant de LABOR i perseguit per la FATIGA a la recerca de la DONA D'AIGUA —la font d'aigua dolça estroncada. Després d'incidents i de penositats, i gràcies a la perseverància de GARRAF la DONA D'AIGUA surt, de nou, a la llum del sol, seguida de «totes les Arts y Ciències que, com s'ha dit, dormian en la potencia intelectual de l'Home...» (4).

Per elaborar una trama de caire simbòlic i efectista Picó utilitza diverses fonts d'inspiració, que donen como a resultat un amalgama d'elements ben heterogenis. En primer lloc, utilitza la tradició popular de la qual n'extreu l'argument, que ja hem esmentat, topònims i homònims; el protagonista pren el nom del massís, i les seves filles, VALLBONA, GINESTA i FALCONERA, porten noms d'indrets ben coneguts i d'acord, tots ells, amb el paper que han de representar. A més, Picó coneix bé els llocs del terme i situa les accions a llocs també concrets, i ben apropiats per a l'escena teatral que s'hi ha d'esdevenir: la fondalada del torrent de l'Infern, l'areny de Sant Salvador, per exemple (5). Pel que fa al coneixement de llocs i de noms crec que hi influeix considerablement l'activitat d'excursionisme al qual era ben aficinat Picó (6).

Entre els elements històrics i legendaris, i a part de la utilització del llibre de llegendes de Creus Coromines, ja esmentat, hi ha referències diverses al llibre de Joan Llopis i Bofill, *Assaig històric sobre la Vila de Sitges* editat feia ben poc temps, el qual assegura històricament l'existència de pirates i bandolers al Garraf, la del monestir de Sant Vicenç i l'estada a l'indret del rei Joan II. El corrent historicista és present en aquesta obra, si bé a través d'unes poques referències.

Altrament, l'element mitològic hi juga un paper ben important. Hi és present, d'una banda, la mitologia pagana —la qual dona a l'obra tot un caire de grandiloquència i universalitat, configuració d'un pretés classicisme—; d'altra, la mitologia bíblica i cristiana. Els elements pagans corresponen a les figures «negatives»: les HARPIES, ERINYES, TRITONS, NERIDES, tots al servei de POSEIDON, el rei del mar que vol endur-se al seu regne la DONA D'AIGUA. Al mite clàssic s'hi oposa LABOR, que empeny GARRAF per assolir el triomf final. LABOR és la clau per comprendre el sentit de l'obra de Picó i Campamar, perquè el mite cristià és el pretext bàsic que utilitza: GARRAF és l'home caigut, l'home que enyora el paradís

perdut d'on ha estat foragitat un dia; LABOR primer esdevé l'ANGEL d'aquest paradís, que li dona l'oportunitat de redimir la seva culpa a través del treball. LABOR queda associat explícitament, donç, a l'ANGEL del Paradís i al Treball de la mateixa manera que la FATIGA queda unida a la serpant —és a dir, a l'esca del pecat— i a l'ociositat, tots dos personatges en contínua lluita simbolitzant també els vells principis del Bé i del Mal.

El mite bíblic és unit, doncs, a la trama argumental, que queda configurada de manera ben coherent. Resten, a més, dos altres punts de referència. L'un és un interrogant a la qüestió de l'enfrontament possible de dues visions del món a través de la mitologia: el món pagà, clàssic, enfront de la civilització cristiana que actua en nom de la defensa d'uns principis establerts, com el del «treball redemptor i dignificador». L'altre és la transposició del paradís perdut, tema romàntic per excel·lència, al motiu fonamental de Garraf, amb una lleu al·lusió a un nacionalisme incipient, d'acord amb un esquema de caire romàntic i arqueològic: «Paradís!... Jo't recort... ¿Perqué't prerderem?... Perqué's que avuy hem de plorar, oh Patria! lluny de tu, sepultats dins eixa trista vall fonda i tenebrosa?...» (7).

III. L'AL·LEGORIA DEL TREBALL

La síntesi dels elements que componen GARRAF, citats ja en forma resumida, és superada per la intencionalitat bàsica de l'obra. Si calia un text, com aquest, per recolzar les gestions del Comte de Güell a la recerca de la font d'aigua dolça per abastar Barcelona, no tenia lloc una obra d'inspiració realista o naturalista —una altra possible opció—, perquè aquesta podia comportar un enfrontament de classes socials que no convenia. Pel contrari, es tractava d'insinuar uns interessos comuns entre aquestes classes socials. L'al·legoria era, doncs, la millor forma d'exposar una situació que calia superar amb el treball de l'home, amb l'ajut de les ARTS i les CIÈNCIES. D'aquesta manera el treball és elevat a la categoria redemptora de l'home, i es converteix en un mite més al servei de la classe dominant. És un manament i un deure d'origen diví. Així, la finalitat de l'obra és la mitificació absoluta d'aquest element com a pedra fonamental de la societat burgesa de la Restauració.

VINYET PANELLA

NOTES

(1) LLOPIS I BOFILL, Joan: *Assaig històric sobre la Vila de Sitges*, 158.

- (2) PICO I CAMPAMAR, Ramon: *Garraf*, 123.
- (3) CREUS I COROMINAS, Theodor: *Set contalles del temps vell*. Vilanova i la Geltrú, Est. J. A. Milà, 1893.
- (4) PICO I CAMPAMAR, Ramon: *Garraf*, 102.
- (5) He comprovat tots els topònims i homònims al recull d'IGNASI M. MUNTANER titulat *Toponímia del terme de Sitges i les seves rodalies* (1). Sitges, 1973.
- (6) FAURA I SANS, Mossèn M. de. *Excursió geològica al "Garraf" den Picó i Campamar*. «Baluart de Sitges», núms. 638-643, 1913-1914.
- (7) PICO I CAMPAMAR, Ramon: *Garraf*, 71-75.

BIBLIOGRAFIA

a) text utilitzat:

PICÓ I CAMPAMAR, Ramon. *Garraf*. Poema lirich en cinch actes y un prólech. Escrit en català per D. ... Música de D. Joseph Garcia Robles. - B., Henrich i Cia en C., 1911. 123 pp.

b) textos consultats:

- CREUS I COROMINAS, Theodor: *Set contalles del temps vell*. Vilanova i Geltrú, Est. Joseph A. Milà, 1893.
- JUTGLAR, Antoni *Història crítica de la burgesia a Catalunya*. (B.), Dopesa, (1972), (Pinya de rosa, 2).
- LLOPIS I BOFILL, Joan. *Assaig històric sobre la Vila de Sitges*. Edició facsimil amb un pròleg de Josep Carbonell i Gener. B., La Hormiga de Oro, 1891, Sitges, Grup d'Estudis Sitgetans, 1977. (Estudis Sitgetans, 1).
- MOLAS, Joaquim. *Poesia catalana de la Restauració*. B., Ed. 62 (1966). (Antologia catalana, 19).
- MUNTANER I PASCUAL, Ignasi M. *Toponímia de Sitges i les seves rodalies*. (1) Sitges, 1973. (Treball mecanografiat).
- PLANES, Ramon. *Llibre de Sitges*. B., Ed. Selecta (1952). (Biblioteca Selecta, 114).
- SOLE TURA, Jordi. *Catalanisme i revolució burgesa*. B., Ed. 62 (1967). Llibres a l'abast, 47.
- «El Eco de Sitges». «Baluart de Sitges».

Noticiari arqueològic

Després d'un llarg silenci pel que fa a notícies arqueològiques, els interessats en el tema devien pensar que la Secció d'Arqueologia del Grup d'Estudis Sitgetans havia clos la seva tasca. En part podrien tenir raó, ja que des de la primavera a penes s'ha fet res de manera conjunta i organitzada, i, en canvi, tinc entès que alguns aficionats a l'arqueologia han fet diverses sortides i treballs pel seu compte.

Sitges i el seu entorn tenen una problemàtica de treball en matèria arqueològica molt interessant, ja que la seva història ens és força desconeguda, i la recerca arqueològica donaria molts mitjans d'informació a tots aquells interessats en el estudi. Però la tasca particularista i gairebé amagada que pugui fer una persona o un grup reduït no comporta res, ja que li manca la divulgació popular, i l'estudi científic —que és el que veritablement té valor— i la comunicació de dades entre els aficionats i els estudiosos que sempre aporta llum i facilita el treball. La tasca de la Secció d'Arqueologia del Grup d'Estudis hauria de ser, precisament, la d'aconseguir aquesta comunicació i planificar i dotar d'una necessària metodologia el treball comunitari i conservar els resultats de les feines fetes per ajudar a elaborar, plegats, la nostra història local. I això la Secció d'Arqueo-

logia voldria fer-ho amb honestedat, mai en un pla «acaparador» o «monopolista». Aconseguir-ho o no depen de l'esforç i de la bona fe de tots.

Passant a esmentar les petites tasques fetes per la Secció d'Arqueologia del G.E.S. des de la passada primavera, tenim, en primer lloc, una anada a Miralpeix, per fer unes fotografies del vell castellot i el seu entorn. Després, el 4 de setembre, i a Vilanova, va tenir lloc la trobada constitutiva de la Secció d'Arqueologia de l'Institut d'Estudis Penedesencs, a la qual, per Sitges, vaig assistir-hi únicament jo, i per això vaig ésser triada representant de Sitges de la dita Secció —cosa que faig saber des d'aquí posant-me a la disposició de tothom que hi estigui interessat. Allà es va decidir elaborar unes fitxes del nostre terme municipal. Per això demano la col·laboració de totes aquelles persones que tinguin coneixement d'indrets, materials o peces d'interès trobades a Sitges, ja que la seva informació ens permetrà ampliar el catàleg que, a la vegada, constituirà una eina científica de gran vàlua per al present i per al futur, oberta a tothom.

Per fi, el dia 13 de novembre es va fer una excursió a la Cova de Sant Llorenç, en data proper se'n farà una altra i es prepara un in-

forme dels seus orígens i de les excavacions realitzades en temps passats, iniciades per Miguel Utrillo.

Per acabar, el dia 15 de novembre es va iniciar una cata al Baluard, antic cementiri de Sitges, al lloc on fins ara hi havia el Monument als Caiguts. En el moment d'escriure aquestes línies s'han trobat abundants fragments de ce-

ràmica i algunes medalles. En un pròxim Butlletí esperem poder publicar els resultats d'aquesta investigació.

Volem, finalment, en nom del Grup d'Estudis i propi, agrair des d'aquí l'Il·lustríssim Ajuntament le facilitats que ens ha donat per realitzar l'últim treball esmentat.

Angels Parés

TRINITAT CATASÚS: Obra inèdita i dispersa

Dels papers inèdits i dispersos del poeta Trinitat Catasús, donats al Grup d'Estudis Sitgetans pel seu germà, el Dr. Josep Manuel Catasús i Catasús, - que esperem poder publicar pròximament en un dels volums de la col·lecció «Estudis Sitgetans»- hem triat aquests tres poemes que creiem constitueixen mostres representatives de l'obra de Trinitat Catasús. Escrits en èpoques ben diferents -1906, 1925 i 1936- s'hi observa la influència de l'última estètica modernista (**Vers l'ideal**); el canon noucentista expressat en **A l'hora foscant** en la forma de la «cançó», ja utilitzada com a forma poètica per Josep Carner i per Tomás Garcès, i, per fi, la persistència de Trinitat Catasús en l'esquema poètic noucentista (**Ametista**), sobretot pel que fa al treball de la imatge poètica i, també, pel tractament del del paisatge i la identificació d'aquest amb l'ànim del poeta mateix

V. P.

VERS L'IDEAL

*Cançó per cant i piano
Música d'Enric Morera*

Canta que canta tot ple del cantar
avança el poeta per vora la mar.
Canta que canta avança el poeta
i sent que el cantar son ànima aquieta.

Son cant és un cant ple d'esperança:
al ritme del cant el poeta avança,
avança sense mai mirar endarrera
qu'al lluny d'un amor la glòria l'espera...!

Sitges, 1906

A L'HORA FOSCANT

A l'hora foscant t'he vist,
a l'hora foscant, donzella.
Quan el suburbi és més trist,
i més pàl·lida l'estrella.
A l'hora que el sol se'n va
vers demà.

Duies un clavell al pit
i un llampec a la mirada,
malva i rosa el teu vestit,
ample escot, pell satinada.
A l'hora que el sol se'n va
vers demà.

Ton somriure m'ha fet mal.
Al lluny la ciutat fonia's
dins la boira capvespral
coberta de pedreries.
A l'hora que el sol se'n va
vers demà.

Ai l'amor, l'amor ardit!
—més quin amor?—t'esperava
vora una tanca arrupit...
I una estrella no plorava
a l'hora que el sol se'n va
vers demà?

Vilanova (Masia Zerò) 29-IX-1925

AMETISTA

A Enric C. Ricart

Vers Occident la tarda és com de plata:

—boira de llum extesa pel congost—.

Un núvol, bomba de vellut, esclata
i amb fums de seda enterboleix el rost.

Blanc d'una vela que el ressol afina,
malinconia ingràvida dels cels
que fa més pura l'hora que declina
en l'estufada volior d'uns vels.

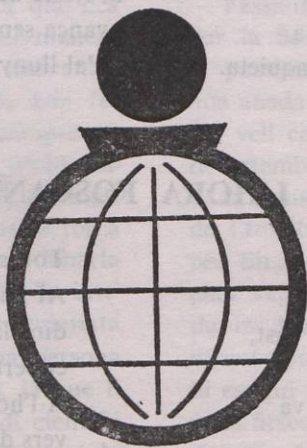
Toquen hores al lluny... L'instant palpita
amb un extrany defalliment d'amor,
i la ginesta flamejant crepita
en l'estiu mig passat de nostre cor.

Toquen hores... —La veu de la campana
ha percudit la tarda lentament,
i, com si fos de vidre, la solana
respon vibrant amb l'or que va fonent.

I tot se torna de color de rosa,
l'enyorança és com flor que hom pot collir...
Cau dins la nit l'afany que no reposa
per a tornar, amb la lluna, fins a mi.

Oh! tarda lluminosa —llangorosa—
tarda que't mors dispersa en mon camí!

Juny, 1936

Patrocinat per la

Caixa d'Estalvis del Penedès